

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2021
8. volební období

399

USNESENÍ
hospodářského výboru
z 58. schůze
ze dne 10. června 2021

k neplatnosti pojistných smluv životního pojištění uzavřených po roce 2005

- I. Hospodářský výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky vyjadřuje znepokojení z nárůstu počtu soudních rozhodnutí o neplatnosti pojistných smluv životního pojištění uzavřených po roce 2005, u kterých je plnění pro případ dožití závislé na výši investovaného pojistného (zejména jde o pojistné smlouvy označované jako investiční životní pojištění).
- II. Hospodářský výbor proto s důrazem na ochranu spotřebitelů a zamezení dalších škod na státním rozpočtu vyzývá Českou národní banku, aby neprodleně varovala veřejnost před důsledky neplatnosti pojistných smluv
- III. Hospodářský výbor dále vyzývá Českou národní banku, aby z pozice regulátora neprodleně zajistila, že pojišťovny budou při správě pojištění nadále postupovat v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 31 Cdo 1566/2017, a tedy nebudou krátit pojistné plnění o nesjednané srážky, popřípadě nebudou nadále inkasovat pojistné z neplatných pojistných smluv.
- IV. **Hospodářský výbor vyzývá ministryni financí, aby bezodkladně zveřejnila možné dopady systémové neplatnosti smluv investičního životního pojištění na státní rozpočet, zejména v případě vrácení daňových bonusů ze strany právnických i fyzických osob.**
- V. Hospodářský výbor rovněž vyjadřuje znepokojení nad praxí systémového krácení nároků z pojistných smluv na základě srážek nesjednaných v pojistných smlouvách, prováděných bez vědomí spotřebitelů.

Důvodová zpráva:

Otázka bezpečnosti spotřebitelů v oblasti produktu Investiční životní pojištění (dále jen „IŽP“) se v posledních letech mnohokrát řešila u soudu i finančního arbitra a s problémem neplatnosti pojistných smluv na tento produkt se na poslance Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR obracela řada spotřebitelů.

Soudy opakovaně konstatovaly neplatnost u smluv, která je ze své podstaty systémová, protože zneplatněné části smluvních ujednání jsou pro všechny smlouvy u daných pojišťoven identické. Při snaze zjistit více informací o celém problému naráželi poslanci na mlčení České národní banky a na snahu tvrdit, že jde o problém individuální a že není třeba přijímat nějaká zvláštní opatření. Odpovědi byly velmi neuspokojivé, ČNB dle názoru řady odborníků zneužila institut mlčenlivosti a nekonala.

Česká národní banka nereagovala na obchodní modely pojišťoven založené na utajení výše srážek na vrub budoucího plnění (například Generali ČP nezveřejňovala srážky až do roku 2016). Dále nezajistila ani plnění vlastních dohledových norem, protože pojišťovny adekvátně nezareagovaly na Úřední sdělení z května 2012 či dohledový benchmark z června 2019, nadále účtovaly srážky bez ohledu na tyto kroky. ČNB v rozporu se svým posláním a rolí v ochraně spotřebitele bagatelizuje rozhodování finančního arbitra či soudů o neplatnosti pojistných smluv a nabádá spotřebitele v setrvání ve smluvním vztahu, zejména s odkazem na individuální parametry sporů. Tato praxe je ve vztahu ke spotřebitelům velmi nebezpečná – důsledky neplatnosti pojistných smluv jdou pouze k jejich tíži.

ČNB přitom neřeší systémový problém, tedy to, že pojistné smlouvy mají systémový problém. Soudy přitom o neplatnosti pojistných smluv rozhodují z úřední činnosti i bez návrhů stran sporu.

Nejdůležitějším problémem je, že ČNB zjistila neoprávněné jednání Generali České pojišťovny při stanovení odkupného Českou pojišťovnou prostřednictvím účelových mimosmluvních koeficientů a v roce 2020 tyto praktiky pojišťovně zakázala, ale pouze směrem do budoucna. Bohužel, v roce 2018 ČNB nezajistila nápravu v podobě vrácení neoprávněných srážek spotřebitelům.

ČNB také navzdory výzvě subjektů ochrany spotřebitele nezasáhla proti převodu kmene pojistných smluv Generali. Soudy opakovaně konstatují, že smlouvy IŽP jsou neplatné, nebyly převedeny na novou pojišťovnu a nedošlo ani k převodu závazku vydat bezdůvodné obohacení. Nová pojišťovna není smluvní stranou, inkasuje bezdůvodné obohacení, vše se děje v neprospěch spotřebitelů.

ČNB nevydala jediné varování spotřebitelům týkající se rizika neplatnosti pojistných smluv či neoprávněnému snižování budoucího pojistného plnění o nesjednané srážky. O problému přitom velmi dobře ví, nijak jej neřeší. ČNB si musí být zároveň vědoma, že vzniká významná škoda na státním rozpočtu z důvodu neoprávněně čerpaných daňových vrátek o pojistné na smlouvy IŽP či neodvedených odvodů na sociální a zdravotní pojistné z příspěvků zaměstnavatelů na soukromé životní pojištění.

Ondřej POLANSKÝ v. r.
ověřovatel výboru

Radim FIALA v. r.
předseda výboru